

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Urtos/9/2023
Identifikačné číslo spisu:	8023200368
Dátum vydania rozhodnutia:	19.12.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Martina Zeleňáková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:8023200368.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Martiny Zeleňákovvej a sudcov JUDr. Pavla Farkaša a JUDr. Dušana Szabóa v trestnej veci odsúdeného Q. A., o zmenu spôsobu výkonu trestu odňatia slobody, na neverejnom zasadnutí konanom v Bratislave 19. decembra 2023, o sťažnosti odsúdeného proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 2. novembra 2023, sp. zn. 1Ntc/5/2023, takto

rozhodol:

Podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosť odsúdeného Q. A. zamietla.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Prešove (ďalej tiež „krajský súd“ alebo „súd prvého stupňa“) napadnutým uznesením rozhodol tak, že podľa § 411 ods. 1 Trestného poriadku zamietol žiadosť odsúdeného Q. A. o zmenu spôsobu výkonu trestu odňatia slobody.

2. Napadnuté uznesenie odôvodnil krajský súd tým, že aj napriek tomu, že zástupca Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Ružomberok na verejnom zasadnutí uviedol, že trvá na hodnotení odsúdeného a navrhol, aby odsúdený bol preradený do ústavu s minimálnym stupňom stráženia, dospel k záveru, že vzhľadom na krátku dobu, ktorá uplynula od posledného rozhodnutia súdu, ktorým bola zamietnutá žiadosť odsúdeného o preradenie do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia, ako aj vzhľadom na hodnotenie odsúdeného vypracované Ústavom na výkon trestu odňatia slobody Ružomberok nie je možné konštatovať, že odsúdený splnil podmienky na to, aby mohol byť preradený na výkon trestu odňatia slobody do ústavu s minimálnym stupňom stráženia a zároveň poukázal na to, že správanie odsúdeného sa počas výkonu trestu po preradení do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia zhoršilo. Správanie sa odsúdeného po januári 2021 tak Krajský súd v Prešove vyhodnotil ako účelové a zamerané na to, aby odsúdený mohol byť preradeným do nižšieho stupňa výkonu trestu odňatia slobody. Krajský súd ďalej uviedol, že odsúdený bude musieť vykonať ďalšiu časť trestu, pričom až po jej vykonaní bude možné konštatovať, či jeho zmena v správaní sa od januára 2021 nie je iba účelová, ale má trvalý charakter a doplnil, že v zásade bude možné až po určitom časovom odstupe rozhodnúť o tom, či odsúdený ne/splňa podmienky na jeho preradenie do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia.

3. Po vyhlásení napadnutého uznesenia si odsúdený ponechal lehotu na podanie sťažnosti a prokurátor sa k možnosti podania sťažnosti nevyjadril, pričom napokon sťažnosť proti napadnutému uzneseniu nepodal.

4. Odsúdený dňa 6. novembra 2023 podal proti napadnutému uzneseniu sťažnosť prostredníctvom zvoleného obhajcu, v ktorej uviedol, že ju odôvodní po doručení písomného vyhotovenia napadnutého uznesenia. Proti napadnutému uzneseniu podal dňa 6. novembra 2023 sťažnosť aj sám odsúdený (pozn. doručená Krajskému súdu v Prešove dňa 7. novembra 2023), v ktorej uviedol, že žiada, aby jeho žiadosť o zmenu spôsobu výkonu trestu odňatia slobody prejednal Najvyšší súd Slovenskej republiky a aby jej vyhovel.

5. Odsúdený v ďalšom podaní doručenom krajskému súdu dňa 29. novembra 2023 uviedol, že v Českej republike mohol byť po výkone jednej štvrtiny uloženého trestu odňatia slobody preradený do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia a po výkone dvoch tretín uloženého trestu odňatia slobody mohol žiadať o podmienené prepustenie z jeho výkonu a na územie Slovenskej republiky prišiel okrem iného preto, že mu bolo sľúbené, že mu bude vo všetkom vyhovené. Odsúdený ďalej namietal, že je prvotrestanec a na území Slovenskej republiky neporušil žiaden zákon, pričom vyslovil názor, že mu bol uložený neprimerane vysoký trest odňatia slobody. Taktiež uviedol, že ho veľmi trápi, čo urobil, chce sa dostať čo najskôr na slobodu k rodine a to je dôvod, prečo požiadal o zmenu spôsobu výkonu trestu odňatia slobody jeho preradením do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia. Poukázal na to, že v prípade predchádzajúcej žiadosti o zmenu spôsobu výkonu trestu odňatia slobody bol predsedom senátu JUDr. Peter Farkaš, ktorý bol tiež členom senátu, ktorý rozhodoval o jeho aktuálnej žiadosti o zmenu spôsobu výkonu trestu odňatia slobody, pričom nevie, čo si o tom má myslieť a tiež uviedol, že priateľ poškodenej je vrchný inšpektor polície.

6. Odsúdený svoju sťažnosť proti napadnutému uzneseniu odôvodnil aj prostredníctvom svojho obhajcu podaním doručeným Krajskému súdu v Prešove dňa 5. decembra 2023, v ktorom poukázal na to, že podľa zákona má právo podať ďalšiu žiadosť o zmenu spôsobu výkonu trestu odňatia slobody po šiestich mesiacoch od rozhodnutia o jeho prechádzajúcej žiadosti, preto konštatovanie krajského súdu, že od predchádzajúcej žiadosti odsúdeného o zmenu spôsobu výkonu trestu odňatia slobody uplynula krátka doba považuje za nedôvodné a svojvoľné. Odsúdený ďalej poukázal na to, že v ústave na výkon trestu odňatia slobody s maximálnym stupňom stráženia bol od roku 2011 do roku 2019, a preto potreboval nejaký čas na adaptáciu a po „vytriezvení“ od januára 2021 sa správa vzorne a má disciplinárne odmeny. Tvrdenie Krajského súdu v Prešove o jeho účelovom správaní sa po januári 2021, považoval odsúdený za tvrdenie bez akéhokoľvek rozumného základu a skutkovej argumentácie, a teda za tvrdenie, ktoré je arbitrárne. Súdu prvého stupňa odsúdený ešte vytkol, že sa nevysporiadal s kladným hodnotením ústavu, na podklade ktorého ústav navrhoval jeho preradenie do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia. Odsúdený preto navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté rozhodnutie zmenil tak, že jeho návrhu na zmenu spôsobu výkonu trestu odňatia slobody jeho preradením do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia vyhovie.

7. Prokurátor sa k odôvodneniu sťažnosti odsúdeného do predloženia veci Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky nevyjadril.

8. Podľa § 192 ods. 1 Trestného poriadku Pri rozhodovaní o sťažnosti preskúma nadriadený orgán

- a) správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť, a
- b) konanie predchádzajúce týmto výrokom napadnutého uznesenia.

9. Podľa § 193 ods. 1 Trestného poriadku Nadriadený orgán zamietne sťažnosť, ak

- a) nie je prípustná,
- b) bola podaná oneskorene, neoprávnenou osobou, osobou, ktorá sa jej výslovne vzdala alebo ktorá znovu podala sťažnosť, ktorú už predtým výslovne vzala späť, alebo
- c) nie je dôvodná.

10. Podľa § 194 ods. 1 Trestného poriadku Ak nezamietne nadriadený orgán sťažnosť, zruší napadnuté uznesenie, a ak je podľa povahy veci potrebné nové rozhodnutie,

a) rozhodne vo veci sám, alebo

b) uloží orgánu, proti ktorého rozhodnutiu sťažnosť smeruje, aby vo veci znovu konal a rozhodol, s výnimkou rozhodovania o sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe podľa § 72 ods. 1 písm. a), d) až f), rozhodovania o sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe, ak súd prvého stupňa rozhodol o väzbe po podaní obžaloby alebo návrhu na schválenie dohody o vine a treste podľa § 76 ods. 3, 4 alebo 10, rozhodovania o sťažnosti proti rozhodnutiu o pokračovaní v ochrannom liečení, prepustení z ochranného liečenia alebo ukončení ochranného liečenia, ak predseda senátu rozhodoval pred ukončením výkonu trestu podľa § 446a ods. 3 alebo 4 a rozhodovania o sťažnosti proti rozhodnutiu o návrhu na umiestnenie odsúdeného v detenčnom ústave podľa § 462.

11. Podľa § 194 ods. 2 Trestného poriadku Ak je chybná len časť napadnutého uznesenia a možno ju oddeliť od ostatných alebo ak sa týka sťažnosť len časti uznesenia, obmedzí nadriadený orgán svoje rozhodnutie podľa odseku 1 len na túto časť.

12. Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe riadne a včas podanej sťažnosti, ktorú podala oprávnená osoba podľa § 192 ods. 1 písm. a), písm. b) Trestného poriadku preskúmal správnosť výroku napadnutého uznesenia, ako aj konanie tomuto výroku predchádzajúce a dospel k záveru, že sťažnosť odsúdeného nie je dôvodná.

13. Z pripojeného spisu Krajského súdu v Prešove Najvyšší súd Slovenskej republiky zistil, že odsúdený dňa 19. septembra 2023 podal žiadosť o zmenu spôsobu výkonu trestu odňatia slobody, ktorou žiadal, aby bol preradený na ďalší výkon trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom strázenia. Odsúdený v žiadosti uviedol, že spĺňa podmienky na to, aby bolo jeho žiadosti vyhovené, program zaobchádzania v plnom rozsahu plní, k príslušníkom Zboru väzenskej a justičnej stráže a k iným odsúdeným sa správa slušne a úctivo a zúčastňuje sa rôznych kolektívnych diskusií, kvízov a športových aktivít.

14. Zo skráteného výpisu odsúdeného vyplýva, že tento vykonáva trest odňatia slobody vo výmere 17 (sedemnášť) rokov v ústave na výkon trestu so stredným stupňom strázenia so začiatkom trestu od 7. septembra 2016 a s predpokladaným koncom trestu dňa 21. februára 2028.

15. Z pripojeného spisu Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 2Ntc/4/2016 vyplýva, že Krajský súd v Prešove rozsudkom z 15. júna 2016, sp. zn. 2Ntc/4/2016, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 20. júla 2016, podľa § 17 ods. 1 zákona č. 549/2011 Z. z. o uznávaní a výkone rozhodnutí, ktorými sa ukladá trestná sankcia spojená s odňatím slobody v Európskej únii a o zmene a doplnení zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov rozhodol o uznaní a výkone rozsudku Mestského súdu v Prahe zo 16. novembra 2011, sp. zn. 10T/12/2011 v spojení s rozsudkom Vrchného súdu v Prahe z 29. februára 2012, sp. zn. 8To/15/2012, ktorým bol odsúdený uznaný vinným zo spáchania pokusu obzvlášť závažného zločinu vraždy podľa § 21 ods. 1 k § 140 ods. 2, ods. 3 písm. i), písm. j) Trestného zákonníka Českej republiky na skutkovom základe uvedenom v predmetnom rozsudku, za spáchanie ktorého mu bol podľa § 140 ods. 3 Trestného zákonníka Českej republiky uložený trest odňatia slobody vo výmere 17 (sedemnášť) rokov nepodmienečne a zároveň odsúdeného podľa § 48 ods. 3 písm. b) Trestného zákona zaradil na výkon uloženého trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom strázenia.

16. Z uznesenia Krajského súdu v Prešove z 22. septembra 2016, sp. zn. 2Ntc/4/2016 v spojení s opraveným uznesením Krajského súdu v Prešove z 29. septembra 2016, sp. zn. 2Ntc/4/2016 vyplývalo, že odsúdenému bola do uznaného a vykonávaného trestu odňatia slobody započítaná väzba vykonávaná v Českej republike od 21. februára 2011 do 29. februára 2012 a trest vykonaný v Českej republike od 29. februára 2012 do 7. septembra 2016 vrátane doby prevozu odsúdeného z územia Českej republiky na územie Slovenskej republiky do dňa jeho prevzatia slovenskými orgánmi.

17. Z uznesenia Okresného súdu Ružomberok z 2. októbra 2019, sp. zn. 1Nt/42/2019, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 2. októbra 2019 žurnalizovaného v spise Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2Ntc/4/2016 vyplývalo, že odsúdený bol dňa 2. októbra 2019 preradený na ďalší výkon trestu odňatia slobody z ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom strázenia do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom strázenia.

18. Z pripojeného spisu Krajského súdu v Prešove sp. zn. 9Ntc/2/2022 vyplýva, že Krajský súd v Prešove uznesením z 9. novembra 2022, sp. zn. 9Ntc/2/2022, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 9. novembra 2022, podľa § 411 ods. 1 Trestného poriadku zamietol žiadosť odsúdeného o zmenu spôsobu výkonu trestu odňatia slobody, pričom predmetné uznesenie v zmysle § 176 ods. 3 Trestného poriadku neobsahuje odôvodnenie.

19. Podľa § 9 ods. 2 zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov Ak odsúdený zaradený do ústavu s vyšším stupňom strázenia plní program zaobchádzania, môže mu súd zmeniť spôsob výkonu trestu preradením do ústavu s nižším stupňom strázenia; to neplatí pre odsúdeného na doživotný trest.

20. Podľa § 9 ods. 4 zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov O zmene spôsobu výkonu trestu preradením do iného stupňa strázenia rozhoduje súd na návrh prokurátora, riaditeľa ústavu alebo odsúdeného alebo aj bez takéhoto návrhu. Odsúdený môže podať návrh o zmenu spôsobu výkonu trestu preradením len do ústavu s nižším stupňom strázenia po vykonaní

- a) tretiny trestu, ak bol zaradený do ústavu so stredným stupňom strázenia,
- b) tretiny zo zvyšku trestu zostávajúceho po jeho preradení z ústavu s maximálnym stupňom strázenia do ústavu so stredným stupňom strázenia,
- c) polovice trestu, ak bol zaradený do ústavu s maximálnym stupňom strázenia.

21. Podľa § 9 ods. 6 zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov Ďalší návrh o zmenu spôsobu výkonu trestu preradením do nižšieho stupňa strázenia môže odsúdený podať až po uplynutí šiestich mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia súdu, ktorým jeho predchádzajúcu žiadosť zamietol.

22. Podľa § 411 ods. 1 Trestného poriadku O zmene spôsobu výkonu trestu odňatia slobody rozhoduje na verejnom zasadnutí súd, v ktorého obvode sa trest odňatia slobody vykonáva, na návrh prokurátora, riaditeľa ústavu na výkon trestu odňatia slobody alebo odsúdeného, alebo aj bez takého návrhu. O návrhu rozhodne súd najneskôr do 60 dní od jeho doručenia.

23. Podľa § 18 ods. 1 zákona č. 549/2011 Z. z. o uznávaní a výkone rozhodnutí, ktorými sa ukladá trestná sankcia spojená s odňatím slobody v Európskej únii a o zmene a doplnení zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov Súd, ktorý rozhodol o uznaní a výkone rozhodnutia, je oprávnený prijať všetky následné rozhodnutia spojené s výkonom trestnej sankcie vrátane podmienecného prepustenia odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody.

24. Z citovaných ustanovení je zrejmé, že predpokladom na rozhodnutie súdu o zmene spôsobu výkonu trestu odňatia slobody preradením odsúdeného do ústavu na výkon trestu s nižším stupňom strázenia je plnenie programu zaobchádzania a zároveň výkon príslušnej časti uloženého trestu odňatia slobody. Pri rozhodovaní o zmene spôsobu výkonu trestu odňatia slobody na návrh odsúdeného jeho preradením do ústavu na výkon trestu s nižším stupňom strázenia teda súd musí skúmať splnenie dvoch podmienok, a to formálnej podmienky a zároveň materiálnej podmienky, pričom Najvyšší súd Slovenskej republiky v tejto súvislosti poukazuje na citované ustanovenie § 9 ods. 6 zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov, z ktorého plynúcu podmienku musí súd taktiež skúmať, pretože ide o súčasť už spomínanej formálnej podmienky.

25. Odsúdený bol na ďalší výkon trestu odňatia slobody z ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia preradený dňa 2. októbra 2019, preto prihladajúc na predpokladaný koniec výkonu trestu odňatia slobody dňa 21. februára 2028 odsúdený spĺňa podmienku uvedenú v § 9 ods. 4 písm. b) zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov (t. j. výkon tretiny zo zvyšku trestu zostávajúceho po jeho preradení z ústavu s maximálnym stupňom stráženia do ústavu so stredným stupňom stráženia). Odsúdený tiež spĺňa podmienku uvedenú v § 9 ods. 6 naposledy citovaného zákona, pretože od uznesenia Krajského súdu v Prešove, ktorým menovaný súd zamietol predchádzajúcu žiadosť odsúdeného o zmenu spôsobu výkonu trestu odňatia slobody uplynulo viac ako šesť mesiacov (pozn. od 9. novembra 2022).

26. Okrem splnenia formálnej podmienky však súd musí skúmať aj splnenie materiálnej podmienky na vyhovie žiadosti odsúdeného, pričom Najvyšší súd Slovenskej republiky zastáva názor, že Krajský súd v Prešove napadnutým rozhodnutím o žiadosti odsúdeného rozhodol správne, a to aj napriek tomu, že odôvodnenie jeho rozhodnutia je pomerne stručné. Hoci Krajský súd v Prešove v napadnutom uznesení vystihol podstatu jeho úvah, prečo žiadosť odsúdeného zamietol, Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za potrebné odôvodnenie napadnutého uznesenia bližšie rozviesť tak, aby odsúdený dostal vyčerpávajúcu odpoveď na svoje námietky a zároveň z dôvodu, aby bolo zrejmé, že dôvody zamietnutia jeho žiadosti nespočívajú ani v tom, že o jeho žiadostiach o zmenu spôsobu výkonu trestu odňatia slobody rozhodoval senát, v ktorom opakovane zasadal aj sudca JUDr. Peter Farkaš a ani v tom, kto je partnerom poškodenej.

27. Ako už Najvyšší súd Slovenskej republiky uviedol, materiálnou podmienkou pre zmenu spôsobu výkonu trestu odňatia slobody preradením odsúdeného do ústavu na výkon trestu s nižším stupňom stráženia, teda v prípade odsúdeného z ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia, je plnenie programu zaobchádzania.

28. Podľa § 15 ods. 3 zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov Program zaobchádzania je súhrn aktivít zameraných na rozvoj osobnosti odsúdeného, jeho primerané správanie a hodnotovú orientáciu v súlade s právami a povinnosťami ustanovenými v tomto zákone a v iných všeobecne záväzných právnych predpisoch.

29. Podľa § 15 ods. 4 zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov Program zaobchádzania ustanovuje cieľavedomé, komplexné a štruktúrované pôsobenie na odsúdeného podľa jeho osobnostných vlastností, odborných vedomostí a stupňa vzdelania v súlade s účelom výkonu trestu.

30. Podľa § 62 zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov Ústav spracováva hodnotenie odsúdeného ku konaniu o podmiennečnom prepustení, zmene spôsobu výkonu trestu, premene zvyšku trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia, určení spoločného spôsobu výkonu postupne uložených trestov, rozhodovaniu v konaní o milosť a o upustení od výkonu zvyšku trestu.

31. Podľa § 64 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 368/2008 Z. z., ktorou sa vydáva Poriadok výkonu trestu odňatia slobody Na preukázanie plnenia podmienok na podmiennečné prepustenie odsúdeného podľa osobitného predpisu vypracúva ústav hodnotenie. Hodnotenie vyžiadané súdom k návrhu na podmiennečné prepustenie odsúdeného obsahuje okrem osobných údajov aj údaje uvedené v rozsudku súdu a údaje preukazujúce stav plnenia podmienok na podmiennečné prepustenie, najmä

- a) hodnotenie správania odsúdeného vo výkone väzby a výkone trestu,
- b) aktivitu odsúdeného a plnenie programu zaobchádzania,
- c) resocializačnú prognózu podľa hodnotenia rizika sociálneho zlyhania.

32. Podľa § 64 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 368/2008 Z. z., ktorou sa vydáva Poriadok výkonu trestu odňatia slobody Hodnotenie podľa odseku 1 musí byť objektívne a konkrétne. V závere hodnotenia sa uvedie odporúčanie riaditeľa ústavu, či odsúdený

- a) preukazuje splnenie podmienok na podmienené prepustenie a či sa odporúča podmienené prepustenie,
- b) čiastočne preukazuje splnenie podmienok na podmienené prepustenie a či sa odporúča podmienené prepustenie s dohľadom,
- c) čiastočne preukazuje splnenie podmienok na podmienené prepustenie a či sa neodporúča podmienené prepustenie,
- d) nepreukazuje splnenie podmienok na podmienené prepustenie a či sa neodporúča podmienené prepustenie.

33. Podľa § 65 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 368/2008 Z. z., ktorou sa vydáva Poriadok výkonu trestu odňatia slobody Pri vypracúvaní hodnotenia odsúdeného na účely rozhodovania v konaní o milosť, o upustenie od výkonu zvyšku trestu, zmene spôsobu výkonu trestu, určení spoločného spôsobu výkonu postupne uložených trestov a premene zvyšku trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia sa postupuje primerane podľa § 64.

34. Podľa § 34 ods. 1 Trestného zákona Trest má zabezpečiť ochranu spoločnosti pred páchatelom tým, že mu zabráni v páchaní ďalšej trestnej činnosti a vytvorí podmienky na jeho výchovu k tomu, aby viedol riadny život a súčasne iných odradí od páchania trestných činov; trest zároveň vyjadruje morálne odsúdenie páchatela spoločnosťou.

35. Ako vyplýva z ustanovenia § 34 ods. 1 Trestného zákona, jedným z účelov trestu je vytvorenie podmienok na výchovu páchatela k tomu, aby viedol riadny život, pričom vytvorenie týchto podmienok sa v podmienkach výkonu nepodmieneného trestu odňatia slobody naplňa prostredníctvom programu zaobchádzania. V prípade, že odsúdený požiada o zmenu spôsobu výkonu trestu odňatia slobody, príslušný ústav na výkon trestu odňatia slobody vypracováva hodnotenie odsúdeného. Takéto hodnotenie odsúdeného bolo vypracované aj v prejednávanom prípade, pričom jeho závery sú také, že odsúdený čiastočne preukazuje splnenie podmienok na zmenu spôsobu výkonu trestu odňatia slobody a ústav odporúča jeho preradenie do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom strázenia.

36. Ako vyplýva z § 64 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 368/2008 Z. z., ktorou sa vydáva Poriadok výkonu trestu odňatia slobody, hodnotenie odsúdeného má pre účely konaní vymenovaných v § 65 ods. 1 cit. vyhlášky odporúčací charakter, teda súd ním nie je bezpodmienečne viazaný. Odporúčací charakter hodnotenia odsúdeného potom v praxi znamená, že konajúci súd by v tej ktorej veci mohol návrhu odsúdeného na zmenu spôsobu výkonu trestu odňatia slobody vyhovieť napr. aj v prípade, ak by odsúdený neplnil program zaobchádzania v celom jeho rozsahu napr. len preto, že v príslušnom ústave nie je dostatok príležitostí na pracovné zaradenie odsúdeného.

37. Z časových súvislostí vyplývajúcich z hodnotenia odsúdeného vypracovaného ústavom dňa 5. októbra 2023 vyplýva, že osobná sloboda odsúdeného bola obmedzená dňa 21. februára 2011 väzbou, ktorá trvala do 29. februára 2012, pričom odsúdený vykonával trest odňatia slobody najskôr v Českej republike a od 7. septembra 2016 v Slovenskej republike v ústave s maximálnym stupňom strázenia. Zároveň je potrebné zdôrazniť, že v rámci výkonu trestu odňatia slobody v Českej republike bol odsúdený pôvodne zaradený do II. „prostupné skupiny vnitřní diferenciacie“, z ktorej bol z dôvodu dlhodobého plnenia programu zaobchádzania odbornou komisiou v apríli 2014 preradený do I. „prostupné skupiny vnitřní diferenciacie“, v ktorej sa však opakovane dopustil disciplinárneho priestupku, v dôsledku čoho bol odbornou komisiou v septembri 2014 preradený späť do II. „prostupné skupiny vnitřní diferenciacie“.

38. Najvyšší súd Slovenskej republiky na priebeh výkonu trestu odňatia slobody v Českej republike uvedený v bode 37 poukazuje z dôvodu, že obdobná situácia sa zopakovala aj počas výkonu trestu

odňatia slobody v Slovenskej republike, keď bol odsúdený dňa 2. októbra 2019 preradený na ďalší výkon trestu do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia, a to predovšetkým na podklade toho, že stanovený program zaobchádzania v maximálnom stupni stráženia plnil. Ako však vyplynulo z hodnotenia odsúdeného, odsúdený sa následne k plneniu svojich povinností a rešpektovaniu zákazov začal stavať ľahostajne a dopustil sa šiestich porušení disciplíny, čo podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky spochybňuje účinky pôsobenia programu zaobchádzania na odsúdeného v ústave na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia. K zmene správania odsúdeného došlo až v januári 2021, kedy sa mal jeho postoj k plneniu jeho povinností zlepšiť.

39. Z doterajšieho priebehu výkonu trestu odňatia slobody odsúdeného vyplýva, že odsúdený opakovane po zmiernení podmienok výkonu trestu odňatia slobody „zaváhal“ a došlo k zhoršeniu jeho správania, v dôsledku čoho možno oprávnene pochybovať o tom, či dochádza k reálnej premene jeho správania sa, a teda k jeho prevýchove prostredníctvom stanoveného programu zaobchádzania, alebo ide len o účelové správanie sa s cieľom dosiahnuť čo najskoršie preradenie do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia a následne požiadať o podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, čo odsúdený napokon aj sám deklaroval v odôvodnení jeho sťažnosti proti napadnutému uzneseniu. Pokiaľ teda Krajský súd v Prešove v napadnutom uznesení uviedol, že vzhľadom na krátku dobu, ktorá uplynula od posledného rozhodnutia súdu, ktorým bola zamietnutá žiadosť odsúdeného o preradenie do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia nie je možné konštatovať, že odsúdený splnil podmienky na to, aby mohol byť preradený na výkon trestu odňatia slobody do ústavu s minimálnym stupňom stráženia, neznamená to, že napadnuté rozhodnutie je nedôvodné či svojvoľné, ako to interpretuje obhajca odsúdeného. Odsúdený síce ďalší návrh o zmenu spôsobu výkonu trestu preradením do nižšieho stupňa stráženia môže podať po uplynutí šiestich mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia súdu, ktorým jeho predchádzajúcu žiadosť zamietol, čo ale neznamená, že takej žiadosti bude bez splnenia ďalších podmienok automaticky vyhovie.

40. Najvyšší súd Slovenskej republiky sa nestotožnil ani s argumentáciou obhajcu odsúdeného spočívajúcou v tom, že odsúdený potreboval nejaký čas na adaptáciu, pretože bol v ústave na výkon trestu odňatia slobody s maximálnym stupňom stráženia od roku 2011 do roku 2019. Výššie citované ustanovenie §-u 9 ods. 2 zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov totiž ukladá súdu pri rozhodovaní o zmene spôsobu výkonu trestu odňatia slobody skúmať, či odsúdený plní program zaobchádzania bez toho, aby mu ukladalo zohľadňovať (v zmysle neprihliadať na jeho správanie) aj určité prechodné obdobie určené na adaptáciu odsúdeného. Ak odsúdený, ktorý je preradený na ďalší výkon trestu do ústavu s nižším stupňom stráženia potrebuje (pozn. slovami obhajcu odsúdeného) čas na „vytriezvenie“ viac ako jeden rok, ide z jeho strany o prejav toho, že program zaobchádzania neplní.

41. Zhrnúc uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky uzatvára, že Krajský súd v Prešove rozhodol správne, pokiaľ žiadosť odsúdeného o zmenu spôsobu výkonu trestu preradením odsúdeného na ďalší výkon trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia zamietol, pretože z doterajšieho priebehu výkonu trestu odňatia slobody vyvstali dôvodné pochybnosti, či skutočne dochádza k pozitívnej premene odsúdeného, alebo ide len o účelové správanie sa odsúdeného.

42. Keďže Najvyšší súd Slovenskej republiky sťažnosť odsúdeného proti napadnutému uzneseniu posúdil ako nedôvodnú, postupom podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ju zamietol.

43. Toto uznesenie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.